

Pers en Voorlichting

Hof van Justitie van de Europese Unie

PERSCOMMUNIQUÉ nr. 15/22

Luxemburg, 25 januari 2022

Arrest in zaak C-638/19 P
Commissie/European Food e.a.

Het Gerecht heeft blijk gegeven van een onjuiste rechtsopvatting door te oordelen dat de Commissie niet bevoegd was om de schadevergoeding die Roemenië ter uitvoering van een scheidsrechterlijke uitspraak aan Zweedse investeerders had betaald, te toetsen aan het staatssteunrecht

Het scheidsgerecht had weliswaar het betoog van deze investeerders aanvaard dat die lidstaat de fiscale stimuleringsregeling op onrechtmatige wijze had afgeschaft vóórdat hij tot de Unie was toetreden, maar de door de Commissie bedoelde steunmaatregel is ná die toetreding toegekend

Op 29 mei 2002 hebben het Koninkrijk Zweden en Roemenië een bilateraal investeringsverdrag voor de bevordering en wederzijdse bescherming van investeringen gesloten (hierna: „BIT”). Artikel 2, lid 3, van dit verdrag bepaalt dat elke verdragsluitende partij te allen tijde een eerlijke en billijke behandeling van de investeringen van investeerders van de andere verdragsluitende partij dient te waarborgen. Voorts bepaalt het BIT dat geschillen tussen de investeerders en de verdragsluitende landen worden beslecht door een scheidsgerecht.

In 2005 heeft de Roemeense regering in het kader van de onderhandelingen over de toetreding van Roemenië tot de Europese Unie een nationale stimuleringsregeling afgeschaft die bepaalde investeerders in achtergestelde regio's begunstigde (hierna: „fiscale stimuleringsregeling”).

Meerdere Zweedse investeerders waren van mening dat Roemenië met de afschaffing van de fiscale stimuleringsregeling niet had voldaan aan zijn verplichting om hun investeringen overeenkomstig het BIT eerlijk en billijk te behandelen. Zij hebben dan ook verzocht om oprichting van een scheidsgerecht teneinde vergoeding van de geleden schade te verkrijgen. Bij scheidsrechterlijke uitspraak van 11 december 2013 heeft dit gerecht Roemenië veroordeeld tot een schadevergoeding van ongeveer 178 miljoen EUR.

Hoewel de Europese Commissie de Roemeense autoriteiten meermaals heeft gewaarschuwd dat in dit dossier moest worden voldaan aan de toepasselijke staatssteunregels en -procedures, hebben zij de door het scheidsgerecht aan de Zweedse investeerders toegekende schadevergoeding betaald.

Bij besluit van 30 maart 2015 (hierna: „omstreden besluit”)¹ heeft de Commissie de betaling van die vergoeding aangemerkt als met de interne markt onverenigbare staatssteun, de uitvoering ervan verboden en de terugvordering van de reeds betaalde bedragen gelast.

Tegen het omstreden besluit zijn meerdere beroepen ingesteld bij het Gerecht, dat dit besluit nietig heeft verklaard², hoofdzakelijk omdat de Commissie haar bevoegdheden met terugwerkende kracht had toegepast op feiten die dateren van vóór de toetreding van Roemenië tot de Unie op 1 januari 2007. Het Gerecht is er namelijk van uitgegaan dat de betrokken steun door Roemenië is verleend op de datum waarop de fiscale stimuleringsregeling is afgeschaft, te weten in 2005.

¹ Besluit (EU) 2015/1470 van de Commissie van 30 maart 2015 betreffende steunmaatregel SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN) ten uitvoer gelegd door Roemenië – Scheidsrechterlijke uitspraak Micula/Roemenië van 11 december 2013 (PB 2015, L 232, blz. 43).

² Arrest van het Gerecht van 18 juni 2019, European Food e.a./Commissie, [T-624/15](#), [T-694/15](#) en [T-704/15](#).

In het kader van de hogere voorziening vernietigt het Hof (Grote kamer) dit arrest van het Gerecht en bevestigt het dat de Commissie bevoegd was om het omstreden besluit vast te stellen. Het verwijst het de zaak terug naar het Gerecht voor een uitspraak over de middelen en argumenten betreffende de gegrondheid van dat besluit die bij dat Gerecht zijn aangevoerd.

Beoordeling door het Hof

Het Hof herinnert eraan dat de Commissie de bevoegdheid heeft verkregen om de steunmaatregelen die Roemenië sinds zijn toetreding tot de Unie heeft verleend, op grond van artikel 108 VWEU te controleren, en dat staatssteun moet worden geacht te zijn „toegekend” in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU op de datum waarop de begunstigde krachtens de toepasselijke nationale regeling een wettelijke aanspraak op staatssteun verwerft. Het bepalende criterium om deze datum vast te stellen is het tijdstip waarop de begunstigten een vaste aanspraak op de steun in kwestie verwerven en de staat zich er dienovereenkomstig toe verbindt de steun te verlenen. Op dat moment kan een dergelijke maatregel immers leiden tot een verstoring van de mededinging waardoor het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig wordt beïnvloed in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU.

In de onderhavige zaak stelt het Hof vast dat het recht op vergoeding van de schade die de Zweedse investeerders naar eigen zeggen hebben geleden, weliswaar voortvloeit uit het feit dat Roemenië de fiscale stimuleringsregeling heeft afgeschaft, wat in strijd zou zijn met het BIT, maar dat dit recht pas is toegekend bij de scheidsrechterlijke uitspraak van 11 december 2013, waarbij niet alleen het bestaan van dat recht maar ook de hoogte ervan is vastgesteld. Deze investeerders hebben namelijk pas na afloop van de arbitrageprocedure daadwerkelijke betaling van de schadevergoeding kunnen verkrijgen, ook al strekt deze gedeeltelijk tot herstel van schade die zij stellen te hebben geleden in een periode die voorafgaat aan de toetreding van Roemenië tot de Unie.

Aangezien de bedoelde steun is toegekend na de toetreding van Roemenië tot de Unie, **heeft het Gerecht blijk gegeven van een onjuiste rechtsopvatting door te oordelen dat de Commissie gelet op het tijdstip waarop de steunmaatregel is getroffen, onbevoegd was om het omstreden besluit vast te stellen op grond van artikel 108 VWEU.**

Het Hof verklaart dat het in het kader van deze hogere voorziening niet bevoegd is om vast te stellen of de bij de scheidsrechterlijke uitspraak toegekende schadevergoeding staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU vormt, omdat deze vraag niet door het Gerecht is onderzocht. Hoe dan ook kan de bevoegdheid waarover de Commissie op grond van artikel 108 VWEU beschikt, niet afhangen van de uitkomst van het onderzoek van deze vraag, aangezien de preventieve controle die de Commissie krachtens deze bepaling uitoefent met name tot doel heeft om te bepalen of de betrokken vergoeding al dan niet staatssteun vormt.

Ten slotte stelt het Hof vast dat het Gerecht ook blijk heeft gegeven van een onjuiste rechtsopvatting door te oordelen dat het arrest Achmea³ van het Hof irrelevant is in de onderhavige zaak.

In het arrest Achmea heeft het Hof geoordeeld dat de artikelen 267 en 344 VWEU zich verzetten tegen een bepaling in een internationale overeenkomst tussen twee lidstaten op grond waarvan een investeerder uit een van deze lidstaten in geval van een geschil over investeringen in de andere lidstaat tegen laatstgenoemde staat een procedure kan inleiden voor een scheidsgerecht en deze lidstaat zich ertoe heeft verbonden de bevoegdheid daarvan te aanvaarden. Door een dergelijke overeenkomst te sluiten, onttrekken de lidstaten namelijk geschillen die betrekking kunnen hebben op de toepassing of uitlegging van het Unierecht, aan de bevoegdheid van hun eigen rechterlijke instanties en bijgevolg aan het stelsel van rechtsmiddelen dat zij krachtens artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU moeten instellen op de onder dit recht vallende gebieden.

³ Arrest van het Hof van Justitie van 6 maart 2018, Achmea, [C-284/16](#) (zie ook [PC nr. 26/18](#)).

In de onderhavige zaak staat vast dat **de door de Zweedse investeerders gevorderde schadevergoeding ook betrekking heeft op schade die zij naar eigen zeggen hebben geleden na de datum van toetreding van Roemenië tot de Unie**. Vanaf die datum waren de regels van het Unierecht en met name de artikelen 107 en 108 VWEU op die lidstaat van toepassing. In zoverre kon het aan het scheidsgerecht voorgelegde geding niet worden geacht in al zijn aspecten beperkt te zijn tot een periode waarin Roemenië nog niet tot de Unie was toegetreden en dus niet gebonden was door de regels en beginselen die voortvloeien uit het arrest Achmea. Bovendien staat vast dat dit scheidsgerecht niet behoort tot het rechterlijk systeem van de Unie, omdat het geen deel uitmaakt van het stelsel van rechtsmiddelen dat de lidstaten krachtens artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU moeten instellen op de onder het Unierecht vallende gebieden.

In die omstandigheden is de instemming van Roemenië met de arbitrageprocedure waarin het BIT voorziet, na de toetreding van deze lidstaat tot de Unie zonder voorwerp geraakt.

Gelet op een en ander vernietigt het Hof het arrest waartegen hogere voorziening is ingesteld en verwijst het de zaak terug naar het Gerecht voor een uitspraak over de middelen en argumenten betreffende de gegrondheid van het omstreden besluit die bij dit Gerecht zijn aangevoerd, in het bijzonder over de vraag of de daarin bedoelde maatregel inhoudelijk voldoet aan de voorwaarden van artikel 107, lid 1, VWEU.

NOTA BENE: Bij het Hof van Justitie kan een tot rechtsvragen beperkte hogere voorziening worden ingesteld tegen een arrest of een beschikking van het Gerecht. In beginsel heeft de hogere voorziening geen opschortende werking. Indien de hogere voorziening ontvankelijk en gegrond is, vernietigt het Hof de beslissing van het Gerecht. Ingeval de zaak in staat van wijzen is, kan het Hof de zaak zelf afdoen. In het omgekeerde geval verwijst het de zaak naar het Gerecht, dat aan de door het Hof in het kader van de hogere voorziening gegeven beslissing is gebonden.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) van het arrest is op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170